

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 277/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Vlasta Suchanová, s. r. o., Podzámska 32, Nové Zámky, IČO 53 344 294, v mene ktorej koná jej konateľka a advokátka JUDr. Vlasta Suchanová, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 19 C 232/2015-831 z 9. augusta 2021 a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 17/2019-755 z 25. februára 2021 (ďalej len „rozsudok z 25. februára 2021“). Sťažovateľ požaduje zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19 C 232/2015 vo veci vylúčenia z užívania bytu v procesnom postavení žalovaného. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 19 C 232/2015 z 8. októbra 2018 (ďalej len „rozsudok z 8. októbra 2018“) tak, že sťažovateľa vylúčil z užívania bytu presne špecifikovaného vo výroku citovaného rozhodnutia (výrok 1), žalobkyni priznal proti sťažovateľovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok 2) a súdnej znalkyni [REDAKOVANÉ] priznal proti sťažovateľovi náhradu znalečného v rozsahu 100 % (výrok 3).

3. Na odvolanie podané sťažovateľom bol rozsudok okresného súdu z 8. októbra 2018 potvrdený ako vecne správny rozsudkom krajského súdu z 25. februára 2021 (výrok 1), ktorým bola zároveň žalovanej priznaná náhrada trov odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok 2). Citované rozhodnutie odvolacieho súdu bolo doručené do elektronickej schránky právnej zástupkyne sťažovateľa označenej „*správca konkurznej podstaty*“ 31. marca 2021.

4. O sume náhrady trov konania rozhodol okresný súd uznesením č. k. 19 C 232/2015-792 z 18. mája 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie z 18. mája 2021“) tak, že sťažovateľovi uložil povinnosti zaplatiť žalobkyni náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v sume 6 636,64 eur pozostávajúcu z hotových výdavkov v sume 4 439,95 eur a trov právneho zastúpenia v sume 2 196,69 eur (výrok 1) a zároveň zaplatiť súdnej znalkyni [REDAKOVANÉ] znalečné v sume 126,77 eur. Uznesenie okresného súdu z 18. mája 2021 bolo doručené do elektronickej schránky právnej zástupkyne sťažovateľa označenej „*správca konkurznej podstaty*“ 19. mája 2021.

5. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 18. mája 2021 rozhodol okresný súd napadnutým uznesením, ktorým výrok I citovaného uznesenia zmenil tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v sume 6 397,75 eur pozostávajúcu z náhrady hotových výdavkov v sume 4 439,95 eur a trov právneho zastúpenia v sume 1 957,80 eur (výrok 1), sťažnosť v časti smerujúcej proti výroku 2 uznesenia okresného súdu z 18. mája 2021 zamietol (výrok 2) a žalobkyni náhradu trov sťažnostného konania nepriznal (výrok 3).

6. V napadnutom uznesení okresný súd v podstatnom k časti týkajúcej sa priznania sumy náhrady hotových výdavkov za súkromné znalecké posudky (ktorú sťažovateľ namieta – body 12 a 13 tohto uznesenia) zdôraznil, že sa nestotožnil s názormi sťažovateľa, keďže podľa § 15 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov má advokát popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, najmä na súdne poplatky a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady a odpisy. Ďalej zdôraznil, že v meritórnom rozhodnutí mala žalobkyňa plný úspech, keďže jej žalobe bolo vyhovené v celom rozsahu, pričom bolo nepochybné, že súd pri prejednaní veci vychádzal pri formulovaní svojich záverov o dôvodnosti žalobného návrhu žalobkyne na vylúčenie žalovaného z užívania bytu zo súkromných znaleckých posudkov predložených žalobkyňou. Keďže súkromné znalecké posudky v merite veci konajúci súd použil na podporu svojho rozhodnutia, okresný súd konštatoval, že išlo o účelne vynaložené dôkazy v danom konaní, ktorých predloženie bolo nevyhnutné

na obhajovanie práva žalobkyne. Súkromné znalecké posudky boli preto potrebné na účelné uplatňovanie práva v konaní v rámci vyriešenia sporných otázok medzi stranami sporu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podstatnou námietkou sťažovateľ namieta procesne nesprávne doručovanie rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021, ktorý podľa sťažovateľa nemôže mať účinky právoplatného meritórneho rozhodnutia. Na uvedenom podklade preto ani od neho závislé následne vydané rozhodnutie vo veci určenia sumy náhrady trov konania nemôže ústavne obstať.

8. Argumentácia sťažovateľa obsiahnutá v bode 7 tohto uznesenia sa opiera o skutočnosti, podľa ktorých právna zástupkyňa sťažovateľa počas vykonávania advokácie ako fyzická osoba používala v období do 31. októbra 2020 elektronickú schránku s názvom „*JUDr. Vlasta Suchanová, advokát*“. Od 1. novembra 2020 však začala vykonávať advokáciu prostredníctvom právnickej osoby (Advokátska kancelária JUDr. Vlasta Suchanová, s. r. o.) a pre výkon advokácie jej bola zriadená nová elektronická schránka s názvom „*Advokátska kancelária JUDr. Vlasta Suchanová, s. r. o.*“. Právna zástupkyňa rovnako vykonáva funkciu správkyni konkurznej podstaty, pričom pre výkon tejto činnosti jej bola zriadená osobitná elektronická schránka s názvom „*Správca – Suchanová Vlasta JUDr.*“.

9. Splnomocnenie právnej zástupkyne ako fyzickej osoby vo veci právneho zastupovania sťažovateľa zaniklo 31. októbra 2020, pričom následne bolo splnomocnenie právnej zástupkyne vykonávajúcej advokáciu prostredníctvom právnickej osoby udelené až 23. júna 2021.

10. Sťažovateľ namieta s prihliadnutím na skutočnosti obsiahnuté v predchádzajúcich bodoch tohto uznesenia, že k doručeniu rozsudku z 25. februára 2021 riadnym spôsobom nedošlo, keďže citované rozhodnutie ani nemohlo byť doručené do elektronickej schránky advokátky, pretože táto už v relevantnom čase neexistovala, keďže zanikla zo zákona. Rozsudok krajského súdu z 25. februára 2021 preto nemohol nadobudnúť „účinky“ [§ 223 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojení so zákonom č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov], a preto aj následné rozhodnutie o trovách konania je vydané predčasne a nemohlo nadobudnúť „účinky“, a to aj napriek tomu, že právna zástupkyňa splnomocnená na zastupovanie sťažovateľom 23. júna 2021 po doručení uznesenia okresného súdu z 18. mája 2021 podala proti nemu sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením.

11. Napadnuté uznesenie okresného súdu sťažovateľ spochybňuje v časti týkajúcej sa priznania náhrady hotových výdavkov za súkromné znalecké posudky.

12. Sťažovateľ argumentuje, že okresný súd sa nevysporiadal s jeho námietkami týkajúcimi sa skutočnosti, že na priznanie náhrady za znalecký posudok vyhotovený Ústavom pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii č. 18/2015 nebol v predmetnom konaní dôvod, keďže znalecký posudok bol vypracovaný pre žalobkyňu ako poškodenú v trestnej veci obvineného – sťažovateľa pre trestný čin týrania zverenej a blízkej osoby. Obdobnú argumentáciu vznáša

sťažovateľ aj v súvislosti so znaleckými posudkami vyhotovenými súdnym znalcom MUDr. Ivanom Andrém, PhD., MHA, a súdnou znalkyňou PhDr. Elenou Fortis. Okrem toho okresný súd nereagoval podľa sťažovateľa ani na jeho námietku o tom, že znalecké posudky boli objednané a zaplatené právnym zástupcom, a nie žalobkyňou.

13. Sťažovateľ napáda aj postup, ktorým okresný súd nezaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalobkyne k sťažnosti, čím došlo podľa jeho názoru k porušeniu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania.

14. Vzhľadom na to, že v dôsledku napadnutého uznesenia bol sťažovateľ zviazaný k plateniu náhrady trov konania, došlo k zníženiu jeho majetku, a teda aj k zásahu do ochrany jeho majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K vymedzeniu predmetu konania o ústavnej sťažnosti:

16. Smerodajnými skutočnosťami na vymedzenie predmetu ústavného prieskumu v konaní o ústavnej sťažnosti sú rozsah (kvantitatívna stránka) a dôvody (kvalitatívna stránka daná opisáním konkrétnych skutkových a právnych dôvodov) návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Podstatou skutkových a právnych dôvodov tejto ústavnej sťažnosti je všeobecná námietka predčasnosti rozhodnutia o sume náhrady trov konania z dôvodu procesne nesprávneho doručovania tomuto rozhodnutiu predchádzajúceho meritórneho rozhodnutia krajského súdu (rozsudok krajského súdu z 25. februára 2021) zo strany okresného súdu (k tomu pozri bod 10 tohto uznesenia). Okrem uvedeného sťažovateľ osobitne napáda aj vecno-právne posúdenie otázky sumy náhrady trov konania, keď namieta nevysporiadanie sa s jeho argumentáciou atakujúcou náhradu hotových výdavkov za súkromné znalecké posudky (k tomu pozri body 11 a 12 tohto uznesenia) a zároveň aj porušenie princípu kontradiktórnosti konania [bod 13 tohto uznesenia (spolu ďalej aj „osobitné námietky“)].

17. Dôvody ústavnej sťažnosti všeobecné, ako aj osobitné sú teda zamerané na spochybnenie ústavnej udržateľnosti postupu okresného súdu pri doručovaní rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021 (nie ústavnej udržateľnosti samotného rozsudku odvolacieho súdu), ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj samotného napadnutého uznesenia okresného súdu vydaného vo veci sumy náhrady trov konania, ktoré sťažovateľ v petite navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Na podklade uvedeného ústavný súd ustálil predmet ústavného prieskumu tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia (ako smerujúci proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu).

III.2. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým uznesením okresného súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu v kontexte všeobecnej námietky o predčasnosti rozhodnutia o sume náhrady trov konania:

18. Všeobecná námietka spochybňuje procesný postup okresného súdu z dôvodu procesného nedostatku pri doručovaní meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu. Sťažovateľ tvrdí, že z dôvodu neexistencie právoplatného meritórneho súdneho rozhodnutia je napadnuté uznesenie okresného súdu vydané vo veci sumy náhrady trov konania predčasné, a tým aj nesprávne.

19. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietnuť z dôvodu neprípustnosti.

20. Ústavou vymedzená právomoc ústavnému súdu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ pred tým, ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Civilným sporovým poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (m. m. I. ÚS 161/02, III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, I. ÚS 79/07, III. ÚS 114/2010, IV. ÚS 522/2020).

21. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil pre rozhodnutie vo veci relevantné skutočnosti, podľa ktorých, ako to aj samotný sťažovateľ uvádza, k zániku splnomocnenia právnej zástupkyne ako fyzickej osoby vo veci právneho zastupovania sťažovateľa došlo k 31. októbru 2020, pričom splnomocnenie oprávňujúce Advokátsku kanceláriu JUDr. Vlasta Suchanová, s. r. o., zastupovať sťažovateľa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19 C 232/2015 bolo udelené 23. júna 2021. Následne bola 24. júna 2021 sťažovateľom podaná sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 18. mája 2021.

22. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva dôležitá (a ústavným súdom skutočnosťami zo súdneho spisu overená) okolnosť, a to doručenie rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021 zo strany okresného súdu do elektronickej schránky právnej zástupkyne sťažovateľa s označením „*správca konkurznej podstaty*“ 31. marca 2021 (k tomu pozri bod 3 tohto uznesenia). Inak povedané, z ústavnej sťažnosti vyplýva nespochybňovaná skutočnosť o vedomosti právnej zástupkyne, že 31. marca 2021 došlo k procesne nesprávnemu doručeniu rozhodnutia odvolacieho súdu (aj keď k doručovaniu došlo počas zániku splnomocnenia právnej zástupkyne).

23. Povinnosť odbornej starostlivosti advokáta pri poskytovaní právnych služieb vyplývajúca z príslušných ustanovení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov nepochybne znamená povinnosť postupovať pri presadzovaní záujmov klienta tak, aby zvolené formy a prostriedky naplnili ciele a očakávania klienta, pričom prvoradý je vždy záujem klienta (§ 18 ods. 1 a 2 citovaného zákona). Aj keď k doručovaniu rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021, ako to z ústavnej sťažnosti vyplýva, došlo počas zániku splnomocnenia právnej zástupkyne, táto bola sťažovateľom v rovnakej veci, ako to z ústavnej sťažnosti opätovne vyplýva, splnomocnená na zastupovanie 23. júna 2021. Okamih opätovného splnomocnenia právnej zástupkyne v totožnej veci je nepochybne tým momentom, keď sa sťažovateľ mohol (a mal) o okolnosti nesprávneho doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu (okolnosti právnej zástupkyne známej od 31. marca 2021) najneskôr dozvedieť.

24. Dôležitou pre posúdenie objektívnej možnosti sťažovateľa sa s okolnosťou procesne nesprávneho doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oboznámiť je v tomto prípade existencia zákonnej povinnosti advokáta poskytovať právne služby s odbornou starostlivosťou, t. j. dôsledne využívať a uplatňovať v záujme klienta všetky právne prostriedky spôsobilé viesť k napraveniu procesného nedostatku, v okolnostiach prejednávanej veci nedostatku spočívajúceho v nesprávnom doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu.

25. Sťažnosť podľa § 239 ods. 1 CSP je riadnym prostriedkom procesnej obrany, a tým aj efektívnym prostriedkom procesnej nápravy špecifikovaných uznesení, ako aj účinným prostriedkom nápravy podľa čl. 13 dohovoru (porovnaj ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck. s. 869 a nasl.).

26. Uznesenie súdneho úradníka možno pritom napadnúť sťažnosťou nielen pre nesprávnosť niektorého jeho výroku (i), zrejmy rozpor výroku s odôvodnením (ii), ale aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré uzneseniu predchádzalo, ak toto porušenie mohlo spôsobiť nesprávnosť niektorého výroku uznesenia (iii) [k tomu pozri dielo citované v bode 25 tohto uznesenia na s. 880].

27. V bode iii prezentovaný dôvod sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu vydanému súdnym úradníkom pokrýva teda situáciu existencie nedostatku spočívajúceho v porušení procesných pravidiel, ktorá predchádzala vydaniu uznesenia o sume náhrady trov konania. O vymedzenú situáciu v konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľ ide. Samotný sťažovateľ tvrdí, že procesný nedostatok spočívajúci v procesne nesprávnom doručení rozhodnutia odvolacieho súdu spôsobil predčasnosť rozhodnutia o sume náhrady trov konania, a tým aj jeho nesprávnosť.

28. Na podklade vyžiadaného spisu ústavný súd ďalej zistil, že sťažovateľ síce sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 18. mája 2021 podal, no argumenty vzťahujúce sa na procesný nedostatok pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu okresným súdom, ktorý podľa jeho názoru spôsobil predčasnosť rozhodnutia o sume náhrady trov konania vydaného okresným súdom, nevzniesol. Urobiť tak mohol (a mal), keďže v čase podania sťažnosti (24. júna 2021) vedomosť o nesprávnom procesnom postupe pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu, súc zastúpený právnu zástupkyňou (23. júna 2021), objektívne mohol mať.

29. Okrem už uvedeného bol podľa sťažovateľa procesný nedostatok majúci vplyv na rozhodnutie o sume náhrady trov konania spôsobený vadným postupom samotného okresného súdu pri doručovaní meritórneho rozhodnutia. Domáhať sa nápravy tohto vadného postupu prostredníctvom na meritórne rozhodnutie nadväzujúceho rozhodnutia okresného súdu o sume náhrady trov konania bolo preto namieste aj v kontexte zákonnou právnou úpravou stanoveného cieľa (čl. 142 ods. 3 druhá veta ústavy), ktorým je náprava vadného rozhodnutia prostredníctvom sudcu všeobecného súdu jeho zrušením a odstránenie procesného nedostatku, ktorý uvedenú vadu vyvolal (zabezpečenie procesne správneho doručenia).

30. Napokon pozornosti ústavného súdu neušla skutočnosť, že samotná právna zástupkyňa kontaktovala podaním doručeným 4. júna 2021 okresný súd, ktorým žiadala o opätovné doručovanie uznesenia z 18. mája 2021 poštou práve z dôvodu jeho prvotného doručovania do elektronickej schránky správkyne konkurznej podstaty. Žiadosti právnej zástupkyne pritom okresný súd vyhovel. Ako minimálne neetické a v konečnom dôsledku aj účelové sa preto javí správanie právnej zástupkyne, ktorá aj napriek vedomosti o nesprávnom doručovaní meritórneho rozhodnutia 31. marca 2021 nepodnikla bezodkladne vo vzťahu k príslušným orgánom verejnej moci rovnaké kroky spôsobilé zabrániť vzniku ujmy na strane sťažovateľa.

31. Meritórne preskúmanie časti ústavnej sťažnosti v súvislosti so všeobecnou námietkou atakujúcou nesprávne doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu spôsobujúce podľa sťažovateľa predčasnosť napadnutého uznesenia okresného súdu vo veci stanovenia sumy náhrady trov konania v situácii, keď sťažovateľ nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, t. j. nepodal sťažnosť, ktorou by namietal procesne nesprávne doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu súdom prvej inštancie, a tým aj predčasnosť rozhodnutia vydaného súdnym úradníkom vo veci stanovenia sumy náhrady trov konania, hoci ju podať z uvedeného dôvodu mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017, II. ÚS 244/2020). Sťažovateľ pritom netvrdil (tým menej preukazoval), že sťažnosť v danej veci nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

32. Keďže sťažovateľ právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho práv, nevyčerpal a nepreukázal, že sa tak stalo z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd sa meritórne nezaoberal časťou podanej ústavnej sťažnosti, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu, ale túto pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

33. Úlohou ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti je okrem iného posúdiť, či ústavná sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej

príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

34. Obsahom ustanovenia zakotveného v čl. 46 ods. 2 ústavy je právo na prístup k súdu v prípade preskúmania zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy, t. j. tzv. správne súdnictvo. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetom konania, ktorého výsledkom je napadnuté uznesenie okresného súdu, *prima facie* nebolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy (ale určenie sumy náhrady trov civilného konania), t. j. okresný súd nevykonával v predmetnom konaní úlohu správneho súdu, ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy a napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

35. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, v kontexte osobitných námietok:

36. Osobitnými námietkami sťažovateľ napáda nepreskúmateľnosť vecno-právneho posúdenia sumy náhrady trov konania, ako aj porušenie kontradiktórnosti v konaní pred okresným súdom.

37. V súvislosti s osobitnými námietkami, ktorými sťažovateľ namieta ústavnú neudržateľnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorý sa nevysporiadal s jeho argumentáciou, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Nevyžaduje sa teda, aby na každý argument strany aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje

sa špecifická odpoveď práve na tento argument (García Ruiz proti Španielsku, veľký senát, č. 30544/96, rozsudok z 21. 1. 1999, bod 29).

38. Po oboznámení sa s relevantnou časťou napadnutého uznesenia okresného súdu k opodstatnenosti žalobkyňou uplatňovanej náhrady hotových výdavkov za súkromné znalecké posudky (bod 6 tohto uznesenia) ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie v podstatných častiach svojvôľu či ústavnú nedostatočnosť pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania nevykazuje. Ústavný súd argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia nemôže považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľom označených práv, a to aj napriek tomu, že odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu sa osobitne nevysporiada s námietkou sťažovateľa o tom, že znalecké posudky boli vypracované v iných konaniach. Uvedené tvrdenie sťažovateľa totiž nie je spôsobilé spochybníť záver o účelnosti a preukázateľnom vynaložení hotových výdavkov v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, keďže v prípade súkromných znaleckých posudkov išlo o dôkazy nevyhnutné na obhajovanie práv žalobkyne v predmetnom konaní. Skutočnosť, že išlo o dôkazy, ktoré boli vykonané aj v inom ako predmetnom konaní, a ani tvrdenie o tom, že náklady za súkromné znalecké posudky znášal právny zástupca žalobkyne, a nie ona sama, pritom účelnosť a dôvodnosť náhrady hotových výdavkov nespochybňujú (k tomu pozri aj § 187 ods. 1 CSP, podľa ktorého za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov). Ústavný súd je tak toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci určenia sumy náhrady trov konania v kontexte druhej námietky sťažovateľa v intenciách zákona spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do označených práv sťažovateľa, ktorých porušenie namieta. Aj druhá námietka sťažovateľa týkajúca sa nepreskúmateľnosti vecno-právneho posúdenia veci je preto nedôvodná.

39. Treťou námietkou sťažovateľ brojí proti postupu okresného súdu, ktorý v sťažnostnom konaní vo veci určenia sumy náhrady trov konania sťažovateľovi nedal možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu žalobkyne k ním podanej sťažnosti. Aj táto námietka atakujúca kontradiktórnosť konania je podľa ústavného súdu nedôvodná.

40. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

41. Podľa ústavného súdu však zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 481/2012, m. m. IV. ÚS 16/2021).

42. O uplatňovaní princípu kontradiktórnosti a s ním spojeného princípu rovnosti zbraní aj v konaní o sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu o sume náhrady trov konania vydanému vyšším súdnym úradníkom ústavný súd nemá pochybnosti (k tomu pozri predovšetkým nález č. k. IV. ÚS 271/2021

z 13. júla 2021 a v tomto rozhodnutí citovanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a judikatúru ESĽP, obdobne aj III. ÚS 220/2018 a IV. ÚS 16/2021).

43. Ústavný súd v už zmieňovaných rozhodnutiach námietku porušenia princípu kontradiktórnosti a s ním spätého princípu rovnosti zbraní považoval za dôvodnú s prihliadnutím na judikatúru ESĽP, ako aj svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť okrem iných aj z dôvodu, že v dôsledku sťažnosti bolo pôvodné rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané vyšším súdnym úradníkom zmenené v neprospech druhej sporovej strany (sťažovateľa, ktorý podal ústavnú sťažnosť). Okrem uvedeného konkrétne okolnosti prejednávanych vecí boli determinované aj podstatnou procesnou situáciou danou tým, že k porušeniu princípu kontradiktórnosti malo dôjsť nedoručením sťažnosti v konaní pred všeobecným súdom druhej sporovej strane, nie však nedoručením následného vyjadrenia druhej sporovej strany k sťažnosti sťažovateľa (ako to je v konkrétnych okolnostiach tu prejednávaného prípadu).

44. V nadväznosti na uvedené konštatovanie ústavný súd poukazuje na to, že obdobne aj ESĽP vo svojej judikatúre už pripustil, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže líšiť v závislosti od špecifických okolností prejednávanej veci (porovnaj napr. rozsudky ESĽP vo veciach Čičmanec proti Slovenskej republike, č. 65302/11 z 28. 6. 2016, bod 59, Vokoun proti Českej republike, č. 20728/05 z 3. 7. 2008, bod 26).

45. Podstatnou pre rozhodnutie ESĽP o neporušení práva na kontradiktórnosť konania z dôvodu nedoručenia vyjadrenia druhého účastníka konania bola v niektorých prípadoch aj absencia argumentácie sťažovateľa o tom, že by mu nedoručením vyjadrenia druhého účastníka a nemožnosťou zaujať k nemu stanovisko bola spôsobená škoda či ujma (k tomu pozri rozsudok ESĽP vo veci Verdú Verdú proti Španielsku, č. 43435/02 z 15. 2. 2007, bod 28). V posudzovanom kontexte ESĽP dokonca uplatňuje postup podľa čl. 35 ods. 3 písm. b) dohovoru, t. j. vyhlasuje za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť predloženú podľa čl. 34 dohovoru, ak dospeje k záveru, že sťažovateľ neutrpel podstatnú ujmu s výnimkou prípadov, keď dodržiavanie ľudských práv zaručených dohovorom a jeho protokolmi vyžaduje preskúmanie podstaty sťažnosti, a za predpokladu, že žiaden prípad nemôže byť odmietnutý z uvedeného dôvodu, ak nebol riadne preskúmaný domácim súdom, a teda ESĽP s prihliadnutím na obsah zaslaných vyjadrení, v ktorých súdy ako účastníci konania pred Ústavným súdom Českej republiky odkazovali na argumentáciu obsiahnutú vo svojich rozhodnutiach, berúc do úvahy absenciu argumentov sťažovateľa, ktorými sa v reakcii na vyjadrenia súdov proti nim mienil brániť, uznal, že nedoručenie vyjadrení súdov mu nespôsobilo podstatnú ujmu (rozhodnutie ESĽP vo veci Holub proti Českej republike zo 14. 12. 2010, sťažnosť č. 24880/05; obdobne aj Čavajda proti Českej republike, rozhodnutie z 29. 3. 2011, sťažnosť č. 17696/07 a Matoušek proti Českej republike, rozhodnutie z 29. 3. 2011, sťažnosť č. 9965/08). K tomu pozri aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 660/2020 z 15. decembra 2020 a v ňom citovanú vlastnú judikatúru a judikatúru ESĽP.

46. V tu prejednávanvej veci pozornosti ústavnému súdu neušla skutočnosť, že porušenie princípu kontradiktórnosti má zo strany sťažovateľa striktné formálny charakter. Sťažovateľ teda upriamuje pozornosť (len) na skutočnosť nedoručenia vyjadrenia protistrany, a to bez toho, aby uviedol konkrétnu argumentáciu k tomu, ako sa táto skutočnosť prejavila v kontexte jeho nemožnosti zaujať

k vyjadreniu druhej sporovej strany stanovisko v rámci vzniku prípadnej škody či ujmy v materiálnom zmysle. Z konkrétnych okolností veci pritom vyplýva, že napadnutým uznesením okresného súdu bola sťažnosť podaná sťažovateľom vyhodnotená ako čiastočne dôvodná, teda *prima facie* možno uzavrieť, že k zhoršeniu jeho postavenia vo vzťahu k prejednávaniu nároku v sťažnostnom konaní nedošlo (k tomu pozri body 4 a 5 tohto uznesenia), a dokonca z dôvodu čiastočnej dôvodnosti ním podanej sťažnosti bol sťažovateľ (aj keď len čiastočne) úspešný. Z uvedených dôvodov preto nemožno prisvedčiť záveru o tom, že by v sťažnostnom konaní sťažovateľ utrpel vo vzťahu k vecnému posúdeniu svojich nárokov podstatnú ujmu. Prihliadajúc na konkrétne okolnosti veci a berúc do úvahy skutočnosť absencie absolútneho charakteru princípu kontradiktórnosti, preto ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti tretej námietky.

47. Predbežné závery o nedôvodnosti osobitných námietok sťažovateľa vedú k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na uvedené ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

48. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ porušenie práva na pokojné užívanie majetku namieta v príčinnej súvislosti s právom na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ktorých porušenie ústavný súd nezistil, nie je daná žiadna možnosť porušenia označeného práva, ktorej reálnosť by mal ústavný súd preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie.

49. Z uvedeného dôvodu ústavný súd časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

50. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v ústavnej sťažnosti (vrátane jeho návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu